

P R E G L E D
 primjene IOSCO Preporuka za sistem obračuna poravnanja hartija od vrijednosti

Preporuka	Sadržaj preporuke	Pravni osnov
Legal framework - Pravni poredak (uređenje)	Sistemi poravnanja hartija od vrijednosti treba biti zasnovani na razumljivoj i transparentnoj osnovi u okviru relevantne nadležnosti.	ZTHoV – čl. od 212. do 218. Prav. o obr. i porav.
Trade confirmation - Potvrda o trgovanju	Potvrda o trgovanju između direktnih učesnika na tržištu potrebna je što je prije moguće posle izvršenog trgovanja, ali ne kasnije od datuma trgovanja (T+0). Gdje se zahtijeva potvrda o trgovanju između indirektnih tržišnih učesnika (kao što su institucionalni investitori) potrebna je što prije posle izvršenog trgovanja, najbolje na T+0, ali ne kasnije od T+1.	ZTHoV – čl. 215. (1) Prav. o obr. i porav. – čl. 6.
Settlement cycles - Period poravnanja	Kontinuirano poravnanje treba biti prihvaćeno na svim tržištima hartija od vrijednosti. Krajnje poravnanje ne bi trebalo biti kasnije od T+3. Koristi i troškovi od perioda poravnanja koji su kraći od T+3 trebaju biti ocjenjeni.	ZTHoV – čl. 218. (3) Prav. o obr. i porav. – čl. 23. (1)
Central counterparties (CCPs) - Centralna klirinška institucija	Koristi i troškovi od centralne klirinške institucije trebaju biti ocjenjeni. Gdje je takav mehanizam uveden, centralna klirinška institucija će preuzeti na sebe strogu kontrolu rizika.	ZTHoV – čl. 192. (7)
Securities lending - Posuđivanje hartija od vrijednosti	Posuđivanje i uzimanje u zajam hartija od vrijednosti (ili ugovor o reotkupu i druge ekvivalentne transakcije) treba podsticati kao metodu za ubrzanje poravnanja u transakcijama sa hartija od vrijednosti.	ZTHoV – čl. 126. Prav. o obr. i porav. – čl. Od 26. do 51. Prav. o trgovanju – čl. od 13. do 16.
Central securities depositories (CSDs) - Centralni registar hartija od vrijednosti	Hartije od vrijednosti moraju biti imobilisane ili dematerijalizovane sa najvećim mogućim stepenom i prenesene u evidenciju centralnog registra.	ZTHoV – čl. 2., 3. i 8. Prav. o registraciji– čl. 3.

Delivery versus payment (DVP) - Isporuka po plaćanju	Centralni registar treba eliminisati osnovni rizik povezivanja transfera hartija od vrijednosti za transfera novca na način ostvarivanja isporuke po plaćanju.	ZTHoV – čl. 218. (2) Prav. o obr. i porav. – čl. 20 i 23. (1).
Timing of settlement finality - Vrijeme završetka poravnanja	Krajnje poravnanje trebalo bi biti završeno prije kraja dana poravnanja. Poravnanje u toku dana ili u stvarnom vremenu završetka treba biti u slučaju kada je potrebno smanjiti rizik.	ZTHoV – čl. 215. i 218. Prav. o obr. i porav. – čl. 23. (1)
CSD risk controls to address participants failures to settle	Centralni registar koji u toku dana produži kredite učesnicima, uključujući centralne registre koji rade na neto sistemu poravnanja moraju uspostaviti kontrolu rizika, na najnižem nivou osiguravajući u vremenu poravnanje u slučaju kada učesnici sa najvećim obavezama plaćanja nisu u mogućnosti da ih izvrše. Najpouzdaniji način kontrole je kombinacija garancije i ograničenja.	Indirektno je regulisano preko garantnog fonda Centralnog registra
Cash settlement assets - Novčana sredstva za poravnanje	Imovina za izmirenje krajnjih obaveza plaćanja proisteklih od transakcijama sa hartijama od vrijednosti može biti ili bez pokrića ili nelikvidna. Ako se ne koristi novac centralne banke, postupak mora zaštititi članove centralnog registra od mogućih gubitaka i problema likvidnosti proisteklih iz nedostataka imovine lica koja je korišćena za tu svrhu.	ZTHoV – čl. 206. i 217. Prav. o obr. i porav. – čl. od 59 do 65.
Operational reliability - Operativna pouzdanost	Izvori operativnog rizika proisteklih iz procesa obračuna i poravnanja moraju biti identifikovani i minimizirani preko razvoja prikladnog sistema, kontrole i procesa. Sistem treba biti pouzdan i siguran, i imati adekvatan i gradiran po skalama kapacitet. Plan za nepredviđene okolnosti i oprema za podršku (server) treba biti uspostavljena da omogući na vrijeme nastavak poslovanja i završenje procesa saldiranja.	ZTHoV – čl. 192. (5), 231. i 233. Procedure sistema interne kontrole u Centralnom registru
Protection of customers securities - Zaštita hartija od vrijednosti klijenata	Kastodi banke moraju koristiti računovodstvenu praksu i sigurnosnu proceduru za punu zaštitu hartija od vrijednosti klijenata. Od presudnog značaja je da hartije od vrijednosti budu zaštićene od upotrebe za namirenje potraživanja povjerilaca kastodi banaka.	ZTHoV – čl. 130.

Governance Upravljanje	- Upravljanje centralnim registrom i centralnom klirinškom institucijom moraju biti uređeni u skladu sa potpunim javnim interesom i da promoviše ciljeve vlasnika i korisnika.	ZTHoV – čl. 201. i 202. Statut CR – čl. od 25 do 48.
Access - Pristup	Centralni registar i centralna klirinška institucija trebaju imati objektivne i javno prikazane kriterije za učešće koje dopušta lak i otvoren pristup.	ZTHoV – čl. od 237. do 239. i 290.
Efficiency - Efikasnost	Dok podržava zaštitu i sigurnost operacija, sistem poravnanja hartija od vrijednosti treba biti isplativ za njegove korisnike.	Indirektno je regulisano kroz davanje saglasnosti na cjenovnik Centralnog registra od strane KHoV.
Communication procedures and standards - Standardi i procedure komunikacije	Sistem poravnanja hartija od vrijednosti treba koristiti ili prilagoditi odgovarajuće međunarodne standarde i procedure komunikacije za lako i uspješno poravnanje u prekograničnim transakcijama.	Prekogranične transakcije ne postoje na našem tržištu, odnosno nisu regulisane
Transparency Transparentnost	- Centralni registar i centralna klirinška institucija trebaju obezbjediti za tržišne učesnike dovoljno informacija da bi mogli tačno identifikovati i ocjeniti rizike i troškove povezane sa korišćenjem usluga centralnog registra i centralne klirinške institucije.	Na sajtu Centralnog registra su objavljeni svi propisi Centralnog registra kao i Odluka o visini naknade Centralnog registra.
Regulation and oversight - Regulacija i nadgledanje (nadzor)	Sistem poravnanja hartija od vrijednosti treba biti subjekt sa transparentnom i efektivnom regulacijom i nadzorom. Centralna banka i regulatori tržišta hartija od vrijednosti trebaju sarađivati međusobno i sa drugim odgovarajućim subjektima.	ZTHoV – čl. od 234. do 236. i 262.
Risks in cross-border links - Rizici u prekograničnom povezivanju	Centralni registar koji uspostavlja veze za izvršenje prekogranične trgovine trebaju stvoriti takvu vezu koja će efikasno smanjiti rizik povezan sa prekograničnim poravnanjem.	Prekogranične transakcije ne postoje na našem tržištu, odnosno nisu regulisane